

Turkish Journal of Diaspora Studies

ISSN: 2717-7408 (Print) e-ISSN: 2757-9247 (Online)
Journal homepage: tjds.org.tr

Book Review

Aslı Türkmen Mızrak

To cite this article: Aslı Türkmen Mızrak (2024) [Talip Küçükcan, Diaspora Türkleri: Avrupa'da Türk İmajı ve İslamofobi], Turkish Journal of Diaspora Studies, 4(1), 135-137, DOI: 10.52241/TJDS.2024.0074

To link to this article: <https://doi.org/10.52241/TJDS.2024.0074>

Submission Date: January 19, 2024 **Acceptance Date:** March 6, 2024

Article Type: Book Review

2024 Aslı Türkmen Mızrak. Published with license by Migration Research Foundation

Published online: March 31, 2024

Submit your article to this journal [↗](http://tjds.org.tr)

Full Terms & Conditions of access and use can be found at
tjds.org.tr

Book Review

Talip Küçükcan, **Diaspora Türkleri: Avrupa'da Türk İmajı ve İslamofobi**, Çizgi Kitabevi Yayınları, İstanbul 2021, s. 190, 82,50 TL, ISBN: 978-605-196-573-4

Aslı Türkmen Mızrak

Göç Araştırmaları Vakfı, Ankara, Türkiye

Türkler ile Avrupalılar arasındaki ilişkiler yüzyıllar öncesine dayanmaktadır. Bu ilişkinin başlangıç dönemlerinde siyasal sürtüşmeler ve çatışmalar ön plana çıksa da, hem kültürel hem de toplumsal açıdan bu ilişkilerde önemli gelişmeler yaşandığı görülmektedir. Ancak bu çatışmalar, her iki kesimin birbirleri hakkındaki imajlarını olumsuz etkilemiş ve yönlendirmiştir. Bu bağlamda Avrupalılar, Türkler hakkında olumsuz imajlar ve kalıp yargılar oluşturmuş ve bu ötekileştirmeye sebebiyet vermiştir (s. 7). Günümüzde de bu olumsuz imajlar, kalıp yargılar ve ötekileştirme devam etmektedir.

Hollanda Türkevi Araştırma Merkezi desteğiyle 2021 yılında yayınlanan “Diaspora Türkleri: Avrupa'da Türk İmajı ve İslamofobi” kitabında dünya çapında ekonomik ve kültürel sermayesiyle öne çıkan ve büyüyen Türk diasporasına odaklanılmaktadır. Popülizmin yükselişi ve İslamofobi'nin toplumsal bir sorun olarak ortaya çıkmasıyla birlikte Avrupa'da Türklerin ve Müslümanların karşılaştığı zorluklar incelenmektedir. Bu eser, dördüncü ve beşinci nesil Türklerin, özellikle Avrupa'da, medeni haklarına rağmen ciddi önyargılarla mücadele etmeye devam ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu kitap ayrıca Avrupalı aydınların ve kamuoyunun Türklere yönelik bakış açısını da sunmaktadır.

Kitap, bir taraftan Avrupalıların gözüyle Türkleri değerlendiren söyleşi ve okumaları içerirken, diğer taraftan Avrupa'daki Türklerin ve Müslümanların temsili, İslamofobi, kültürel kimlik ve gençlik konularındaki araştırmaları ele almaktadır. Kitabın yazarı Talip Küçükcan, yapmış olduğu okumalar ve bizzat Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde edindiği tecrübeler ve gözlemler doğrultusunda Avrupalıların zihin haritalarına ve Türk Diasporasının karşılaştığı meselelere dair okuyucuya derinlemesine bir düşünme fırsatı vermektedir.

Kitap toplam beş bölümden oluşmaktadır. Yazar giriş bölümünde kısaca Türkler ve Avrupalılar arasındaki ilişkilerden, bu ilişkilerin sonucu olarak doğan olumsuz Türk imajından, Avrupalılardan daha farklı bir dile, dine ve kültüre sahip olan Türklerin ötekileştirilmesinden, ve son olarak kitabın içeriğinden genel olarak bahsetmektedir. Kitabın ikinci ve üçüncü bölümünde olumsuz Türk imajının tarihsel süreci ve Batılı aydınlarda var olan Türk imajı anlatılmaktadır. Yazar kitabın dördüncü bölümünde

CONTACT Aslı Türkmen Mızrak turkmenasli025@gmail.com

Başvuru: 19 Ocak 2024; Revizyon: 22 Şubat 2024; Kabul: 6 Mart 2024; Makale Tipi: Kitap İncelemesi

diaspora Türklerinin, Avrupa'daki sosyo-ekonomik durumunu panoramik bir bakış açısıyla açıklamaktadır. Kitabın sonuncu bölümünde ise Avrupa'da yükselen popülizmle birlikte artan İslamofobi ve İslam karşıtlığından bahsedilmektedir. Bu bölümde Küçükcan Almanya, Fransa ve İngiltere gibi Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde İslamofobi'nin yansımaları üzerine durmaktadır.

Günümüzde Batı'nın Türkiye'ye ve Türk kültürüne karşı ön yargıları hala devam etmektedir. Yazar Batıların zihinlerinde yanlış kalıpların devam ettiğini ve bu yanlış kalıpların sürmesinde Batı kamuoyunun Türkiye'ye yönelik doğru bilgi eksikliği, siyasi çarpıtmalar, ideolojik yaklaşımlar ve çıkar çatışmalarının etkili olduğuna değinmiştir. Bu bilgi eksikliğinin aydın çevrelerde de görüldüğünü belirten Küçükcan, 2010'dan sonra çıkan yayınlarda Türkiye'ye olumsuz yaklaşımın daha belirgin hale geldiğini vurgulamaktadır. Yazar Batıların Türkiye ile ilgili ön yargılarını yıkmada en etkin yollardan birisinin de doğru kaynaklardan beslenen kitaplarla insanlara ulaşmaktan geçtiğini bildirmektedir (s. 10-11). Bununla beraber kitabın devamında olumlu veya daha az ön yargılı Batılı aydınlardan verilen örnekler, Batı toplumuna bir ışık tutabilecek ve Türk imajını olumsuzdan olumluya çevirebilecek niteliğe sahiptir. Bu örneklerin sadece Batı toplumu için değil aynı zamanda Batı ülkelerinde yaşayan Türk toplumu içinde etkili olabilecek bir öneme sahiptir. Ayrıca bu örnekler, mesken ülkelerde kimlik arayışında olan Türk gençlerinin özgüvenlerinin artmasına vesile olabilecektir.

Kitapta, Türk diasporasının Avrupa ülkelerinde karşılaştığı temel sorunlara da değinen Küçükcan, diasporanın bu sorunlara rağmen mesken ülkenin siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik hayatına katılmaya çalıştıklarını, hatta çatışma, sürtüşme ve gerginlikleri azaltmak için melez kimlikler oluşturduklarını belirtmektedir (s. 71). Hatta yanlış politikalar sebebiyle getto hayatına mahkum edilen Türklerin, toplumda aktif rol alarak gettoların dışına çıkabildiğine işaret etmektedir. Ancak topluma uyum sağlayamayan veya dışlanma hissi yaşayan Türklerin çoğu, kendi içlerine kapanmayı tercih etmekte ve Avrupa'da gettolaşma eğilimi göstermektedir. Küçükcan, çağın ve toplumun gelişimine ayak uydurmak için bu gettoların dışına çıkmanın önemini vurgulamaktadır (s. 94-95). Yazar kitabın genelinde sorunlardan bahsetmekle kalmıyor, aynı zamanda bu sorunlara çözüm sunuyor ve okuru düşünmeye sevk ederek, olumlu bir girişimde bulunmasını teşvik ediyor. Bu sorunların çözülmesi bir taraftan daha güçlü bir Türk diasporasının inşa edilmesi ve Batı'da Türk imajının olumlu bir şekilde şekillenmesi konularında okuyucuya perspektif kazandırıyor.

İslamofobi terimi 2001'den sonra daha çok gün yüzüne çıkmış olsa bile, İslamofobinin cereyan etmesi daha öncelere dayandığı bilinmektedir. Ancak 11 Eylül 2001'den sonra İslamofobinin dünya çapında daha belirgin bir hal aldığı ve dramatik bir artış gösterdiği gerçektir. Bu tarihten sonra Müslümanlar terörle özdeşleştirilmiş ve zaman zaman sözlü ve fiili saldırıların hedefi olmuştur. Mesken ülkelerde sorumlu olmadıkları saldırıların çeşitli bedellerini ödeyen Müslümanlar, aynı zamanda yaşadıkları ülkelerde sadık birer vatandaş olduklarını dolaylı olarak ispat etme zorunda kalmıştır.

Yazar, Avrupa'da politikacıların ve medyanın etkisiyle Müslümanlara yönelik ön yargıların, kalıplaşmış düşüncelerin, endişenin ve korkuların farklı bir boyuta taşındığını söylemektedir (s. 119). Tehdit ve düşman olarak görülen Müslüman iş adamlarının, sivil toplum kuruluşlarının, derneklerin, cami cemaatlerinin tacizlere maruz kaldığını ve güvenlik güçleri tarafından baskına uğradığını bildirmektedir (s. 127). Bunlarla sınırlı kalmayıp ülke politikalarında uygulanan İslamofobik düzenlemeler ile kamusal alanda Müslümanların dini yaşamlarına engel olunduğu veya sınır konulduğu görülmektedir. Yazara göre, Avrupalı devletlere düşen en önemli sorumluluk artık kendi vatandaşları olan Müslümanları her türlü nefret suçundan ve saldırıdan korumak ve bunu sağlayacak yeni politikaları geliştirmektir (s. 173).

Anlaşılır ve akıcı bir dil ile yazılan bu kitap sadece sosyoloji, antropoloji ve siyaset bilimleri gibi çeşitli bilimlerle ilgilenen kişilere değil, bu konuya ilgi duyan herkese hitap etmektedir. Yazar, sosyal, kültürel ve politik araştırmalara dayanarak, ampirik bilgilerin ışığında Türk diasporasının karşılaştığı temel sosyal, ekonomik ve dini sorunlara ilişkin zengin bir çerçeve sunduğu ifade edilebilir. Yazar kitabın satır aralarına yer yer kitap tanıtımları ve söyleşileri eklemiştir. Bu tanıtım ve söyleşilerde, Batılı aydınlardaki Türk imajının nasıl olduğu aktarılmaktadır. Bu söyleşilerde aynı zamanda, İslamofobi hakkında ayrıntılı bilgiler içermektedir. Sosyolojik ve antropolojik analizlere dayalı bilgiler ortaya koyan bu çalışma, söyleşiler ve tanıtımlar ile zenginleştirilmiştir.

Bununla beraber, bahsi geçen kitapların, araştırma merkezlerinin, dergilerin vs. isimleri belirtilmesine rağmen, bir kaynakçanın bulunmaması eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Yazarın gözlemleri ve tecrübelerinin kaynağını belirtmesi beklenilemez, ancak metinde tarihi, siyasi ve sosyal olaylara atıfta bulunulurken, bu olayların kaynağının iletilmesi önemli görünmektedir. Bir diğer husus ise kitapta az sayıda da olsa basım hatasının bulunmasıyla ilgilidir. Fakat bu basım hatalarının, cümleleri anlamak için herhangi bir engel teşkil etmediği de söylenebilir. Son olarak, bu kitabın İngilizce versiyonunun olmaması bir kayıptır. Yazar, Türkiye ile ilgili ön yargıları yıkmak için doğru kanallardan beslenen kitapların insanlara ulaştırılmasını etkili yollarından biri olarak belirtir. Ancak kitapta bahsedilen 'Batılı aydınların olumlu Türk imajı' gibi hususlar, sadece Türkçe dilinde yazıldığı zaman hedef kitleye ulaşması zorlaşmaktadır.

Genel anlamda, "Diaspora Türkleri: Avrupa'da Türk İmajı ve İslamofobi", isimli bu eserin popülizm, entegrasyon, İslamofobi, Türk imajı ve Türk diasporası kavramlarıyla sunmuş olduğu geniş analiz, Avrupalıların düşünce yapıları ve Türk diasporasının karşılaştığı sorunları daha iyi kavramaya dair önemli bir bakış açısı kazandırmaktadır.

Orcid

Aslı Türkmen Mızrak <https://orcid.org/0009-0002-5908-8644>